

Potilaan puolesta asiointi

Kuka voi asioida potilaan puolesta ja
kuinka kirjallinen valtuutus vaikuttaa potilaan puolesta asiointiin

Sotetiedonhallinta 19.5.2021

1.11.2021 muuttuneet kohdat on merkitty tähdellä*

Terveystieteen ja hyvinvoinnin laitos

Potilaan puolesta asiointi

- Terveydenhuollon toimintayksikössä sähköiseen lääkemääräykseen liittyviä valtuutuksia voivat potilaan puolesta antaa:
 - potilaan huoltaja tai muu laillinen edustaja, jolla on oikeus potilaan terveysasioiden hoitoon
 - potilaan kirjallisella valtuutuksella toimiva täysi-ikäinen henkilö
 - potilaan kirjallisella valtuutuksella toimiva organisaation edustaja
 - Muut tahot eivät voi antaa potilaan puolesta valtuutuksia, vaikka he voivat hoitaa joitakin asioita, esimerkiksi esittää sähköisen lääkemääräyksen uudistamispyynnön terveydenhuollolle.
- Esityksessä suostumus on korvattu valtuutuksella*

Potilaan huoltaja ja laillinen edustaja

- Voi antaa potilaan puolesta sähköiseen lääkemääräyksen liittyviä valtuutuksia kuten potilas itse.
- Voi saada tiedon lääkemääräyksen uudistamisesta tekstiviestillä puhelinnumeroonsa. Henkilöä on informoitava siitä, että tekstiviesti sisältää lääkkeen nimen. Tarvittaessa uudistamispyynnön tulos voidaan ilmoittaa muillakin tavoilla.
- Huostaanotto- ja sijoitustilanteissa huoltajuus säilyy alaikäisten lasten vanhemmilla, jollei vahvistetulla sopimuksella ole sovittu tai oikeuden päätöksellä määrätty toisin.
- Sijoitusperheen vanhempi, joka ei ole lapsen huoltaja, ei siis voi antaa sähköiseen lääkemääräykseen liittyviä suostumuksia lapsen puolesta.
- Laillisella edustajalla tarkoitetaan potilaan virallista edunvalvojaa, jonka tehtäväksi on määrätty potilaan terveyttä koskevien asioiden hoitaminen. Potilaan edunvalvojan ja tehtävän voi osoittaa otteella holhousrekisteristä.

Kirjallinen valtuutus nimetylle henkilölle 1/2

- Potilas voi kirjallisella valtuuksella antaa nimeämälleen täysi-ikäiselle henkilölle oikeuden antaa sähköiseen lääkemääräykseen liittyviä valtuutuksia nimetyssä terveydenhuollon toimintayksikössä.
 - valtuutus on voimassa toistaiseksi, jos potilas ei sitä aiemmin peruuta
 - tieto valtuutuksesta kirjataan potilastietojärjestelmään
 - kirjaukseen tulee sisältyä nimetyn henkilön etu- ja sukunimi, henkilötunnus ja puhelinnumero sekä valtuutuksen voimassaolo
- Valtuutuksen peruuttaminen tehdään kirjallisesti siihen terveydenhuollon toimintayksikköön, johon valtuutus on annettu. Myös tieto peruutuksesta kirjataan potilastietojärjestelmään.
- Huom. erilliset valtuutuslomakkeet apteekkiin ja terveydenhuoltoon.
- Valtuutuksen voi antaa myös sähköisenä apteekkiasiointivaltuutuksena [Asiointi toisen puolesta - Kanta.fi](#). (suomi.fi verkkopalvelu)
- Henkilö, joka ei ymmärrä valtuutuksen merkitystä, ei voi antaa pätevää valtuutusta. Mikäli henkilöllä ei ole laillista edustajaa voidaan henkilölle määrätä edunvalvoja terveyttä koskevia asioita varten.

Kirjallinen valtuutus nimetylle henkilölle 2/2

Potilaan kirjallisella valtuutuksella toimiva henkilö:

- Voi hakea lääkkeit apteekista.
- Voi esittää reseptin uudistamispyynnön terveydenhuollon toimintayksikössä ja apteekissa myös huumausainelääkemääräyksistä, mikäli potilas tunnetaan terveydenhuollon yksikössä. Uudistamisen yhteydessä apteekki ja lääkkeen määrääjä saavat katsoa Reseptikeskuksessa olevia reseptitietoja.
- Mikäli reseptiä ei uusita voidaan tieto soittaa potilaan nimeämälle henkilölle. Tietoa lääkkeen uusimisesta ei voi lähettää tekstiviestinä potilaan matkapuhelimeen.
- Voi pyytää sähköisen lääkemääräyksen mitätöintiä.
- Voi tarvittaessa saada terveydenhuollon toimintayksiköstä tai apteekista yhteenvedon Reseptikeskukseen tallennetuista potilaan tiedoista
- Ei voi antaa suostumusta hoitoon liittymättömissä tilanteissa kaikkien määräysten ja toimitustietojen katseluun.

Potilaan kirjallisella valtuutuksella toimiva henkilö

- Potilaan kirjalliseen valtuutukseen sisältyy myös se, että hoitava lääkäri tai muu lääkehoitoon osallistuva sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilö voi varmistua lääkehoidon turvallisuudesta.*
- Terveydenhuollon toimintayksiköllä tarkoitetaan esimerkiksi kunnan koko terveystalosta, ei sen yksittäistä terveysasemaa. Kotihoidon tai palveluasumisen yksikkö voi olla terveydenhuollon toimintayksikön palveluyksikkö tai muun organisaation yksikkö.

Potilaan kirjallisella valtuutuksella toimiva organisaation edustaja

- Potilas voi kirjallisella valtuutuksella antaa organisaation edustajalle, ei siis nimetylle henkilölle, oikeuden antaa sähköiseen lääkemääräykseen liittyviä valtuutuksia puolestaan nimetyssä terveydenhuollon toimintayksikössä ja apteekeissa. Pääsääntöisesti organisaatio on se kotihoidon tai palveluasumisen yksikkö, jonka asiakas potilas on.
- Potilaan valtuutus on voimassa toistaiseksi, kuitenkin enintään siihen asti kun palveluasumisen tai kotihoidon asiakkuus päättyy. Potilas voi halutessaan peruuttaa antamansa valtuutuksen jo aiemmin. Peruutus tehdään kirjallisena niille toimijoille, joille valtuutus on annettu. Tieto valtuutuksesta ja mahdollisesta päättymisestä kirjataan potilastietojärjestelmään.
- Potilaan lisäksi jokainen valtuutuksessa nimetty organisaatio tarvitsee valtuutuksesta alkuperäiskappaleen. Niiden toimittamisesta toimijoille vastaa kotihoito.

Organisaation edustaja kirjallisella valtuutuksella

- Voi hakea lääkkeit apteekista.
- Voi esittää uudistamispyynnön terveydenhuollon toimintayksikössä ja apteekissa. Apteekki ja lääkkeenmäärääjä saavat tarvittaessa katsoa Reseptikeskuksessa olevia reseptitietoja.
- Voi pyytää sähköisen lääkemääräyksen mitätöintiä.
- Voi tarvittaessa saada yhteenvedon Reseptikeskukseen tallennetuista tiedoista.
- Ei voi antaa suostumusta hoitoon liittymättömissä tilanteissa kaikkien määräysten ja toimitustietojen katseluun.

Ilman potilaan kirjallista valtuutusta

Ilman potilaan kirjallista valtuutusta toimiva henkilö

- voi hakea potilaan lääkkeet apteekista, kun pystyy osoittamaan luotettavasti esim. potilasohjeella tai potilaan Kela-kortilla, että hänellä on oikeus lääkkeen noutamiseen.
- voi pyytää sähköistä reseptiä uudistettavaksi, pois lukien huumausainereseptit, kun tietää täsmälleen potilaan henkilötunnuksen ja uudistettavan lääkkeen nimen.

Arkistointi

- Allekirjoitetut valtuutuslomakkeet (terveydenhuollon alkuperäiskappaleet) on säilytettävä 12 vuotta suostumuksen päättymisestä.
- Valtuutukset arkistoidaan terveydenhuollon toimintayksikössä sovittuun arkistointipaikkaan. Olennaista on, että lomakkeet säilytetään huolellisesti siten, ettei asiattomilla henkilöillä ole niihin pääsyä. Lomakkeiden tulee myös löytyä tarvittaessa helposti.
- Myös lomake, jolla valtuutus peruutetaan, toimitetaan samaan arkistointipaikkaan. Sitä säilytetään 12 vuotta allekirjoittamispäivästä.
- Lomakkeet tulee tuhota asianmukaisella tavalla arkistointivelvoitteen päätyttyä.

Alaikäisen puolesta asiointi

- Huoltajilla on oikeus päättää lapsensa hoidosta siihen asti, kunnes lapsi on siihen itse kykenevä
- Alaikäistä hoitava terveysthuollon ammattihenkilö arvioi päätöskyvyn
 - Kun alaikäinen on arvioitu kykeneväksi hoitamaan itsenäisesti omaa asiaansa, hän voi halutessaan sallia tai kieltää kyseisen asian hoitoon liittyvien tietojensa, kuten reseptin, luovuttamisen huoltajilleen
 - Kielto estää tiedon luovutuksen/ näyttämisen huoltajalle terveydenhuollossa, apteekissa ja Omakannassa
 - Reseptiin kohdistuvaa tietoa tietojen huoltajille luovuttamisesta on mahdollista muuttaa jälkikäteen korjaamalla reseptiä
 - Muutoksen voi tehdä muukin kuin alkuperäinen lääkkeen määrääjä alaikäisen sitä pyytäessä (edellyttää alaikäisen päätöskyvyn arviointia)

Lisätietoja tarvittaessa
sotetiedonhallinta@thl.fi